

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 1 września 2022 r. w sprawie listy jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej w roku 2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język białoruski, część ustna
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2024 r. Termin poprawkowy – sierpień 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	1 września 2022 r.

Na podstawie:

- 1) art. 9a ust. 2 pkt 10 lit. a tiret piąte ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹
- 2) art. 11 ust. 6 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw²
- 3) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024³
- 4) § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego⁴

ogłaszam listę jawnych zadań w części ustnej **egzaminu maturalnego z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej** obowiązującą w roku 2024.⁵

1. Якое значэнне мае кніга і кніжнасць для развіцця культуры? Адкажы на пытанне, звяртаючыся да **Прадмовы да ўсёй Бібліі** Францыска Скарыны і адвольнага літаратурнага твора.
2. Якое значэнне мае гістарычная памяць для сучаснай культуры? Адкажы на пытанне, спасылаючыся на апавяданне **Плачка** Яна Баршчэўскага і адвольны літаратурны твор.
3. „Цуды можна разумець сэрцам, а не навукаю”. Паразважай над тэмай на падставе апавядання **Плачка** Яна Баршчэўскага і адвольнага літаратурнага твора.
4. Вобразы простых людзей у літаратуры. Прадстаў тэму, спасылаючыся на паэму **Тарас на Парнасе** Канстанціна Вераніцына і адвольны літаратурны твор.
5. Гераічнае і трагічнае ў гісторыі беларускага народа. Прадстаў тэму, звяртаючыся да **Пісьмаў з-пад шыбеніцы** Кастуся Каліноўскага і адвольнага літаратурнага твора.
6. Свабода – найвялікшая каштоўнасць? Паразважай над пытаннем на падставе **Пісьмаў з-пад шыбеніцы** Кастуся Каліноўскага і адвольнага літаратурнага твора.
7. Вобраз беларускага народа ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на **Пісьмы з-пад шыбеніцы** Кастуся Каліноўскага і адвольны літаратурны твор.
8. „О, загрыміць наша праўда і, як маланка, пераляціць па свеце!” Барацьба за праўду як галоўная літаратурная тэма. Прадстаў тэму, абапіраючыся на **Мужыцкую праўду №1** Кастуся Каліноўскага і адвольны літаратурны твор.
9. „Вазьмемся, дзецюкі, за рукі і дзяржэмся разам!” Літаратура як форма змагання. Прадстаў тэму, абапіраючыся на **Мужыцкую праўду №1** Кастуся Каліноўскага і адвольны літаратурны твор.

¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 1915, z późn. zm.

² Dz.U. poz. 1116.

³ Dz.U. poz. 1246.

⁴ Dz.U. poz. 1644.

⁵ Szczegółowy opis części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego od roku szkolnego 2022/2023 (dla absolwentów 4-letniego liceum ogólnokształcącego oraz 5-letniego technikum) jest dostępny w [Informatorze o egzaminie maturalnym z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2022/2023](#). W roku 2024 *Informator* należy czytać łącznie z [Anekssem](#). Niniejsza lista zadań jawnych określa **wyłącznie** zakres wiadomości i umiejętności sprawdzanych w pierwszym zadaniu w zestawie egzaminacyjnym, który zdający będzie losował podczas części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego w 2024 r. Niniejsza lista **nie wyczerpuje jednak** tematyki omawianej w zakresie każdej z lektur obowiązkowych. Lista ta **nie stanowi również** wytycznych dla nauczycieli określających wyłączną tematykę, która powinna być poruszana podczas zajęć. Znajomość problematyki lektur obowiązkowych sprawdzana będzie również w części pisemnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego, także w zakresie, którego nie obejmuje niniejszy *Komunikat*.

10. З дапамогай якіх мастацкіх сродкаў можа стварацца камічны эфект? Паразважай над пытаннем на падставе п'есы Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча **Пінская шляхта** і адвольнага літаратурнага твора.
11. Роля сацыяльнай сатыры ў тэкстах культуры. Паразважай над праблемай, спасылаючыся на фарс-вадэвіль **Пінская шляхта** Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча і адвольны літаратурны твор.
12. Якую ролю ў мастацкай літаратуры адыгрывае камізм? Паразважай над праблемай, спасылаючыся на твор Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча **Пінская шляхта** і адвольны літаратурны твор.
13. Ці варта змагацца за сваё каханне? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на фарс-вадэвіль Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча **Пінская шляхта** і адвольны літаратурны твор.
14. Чаму родная мова – вялікі скарб для народа? Паразважай над пытаннем, звяртаючыся да **Прадмовы да “Дудкі беларускай”** Францішка Багушэвіча і адвольнага літаратурнага твора.
15. Матыў вырачэння бацькоў у літаратуры. Прадстаў тэму, звяртаючыся да апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
16. Што адчувае чалавек, сустрэўшыся з няўдзячнасцю? Паразважай над пытаннем, звяртаючыся да апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
17. Партрэты старасці ў літаратуры. Паразважай над тэмай, звяртаючыся да апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
18. Што значыць быць сумленным чалавекам? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
19. Ці матчына сэрца ўсё выбачае? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
20. Што такое шчасце? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання Змітрака Бядулі **Пяць лыжак заціркі** і адвольнага літаратурнага твора.
21. Вобразы беднасці ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
22. Сацыяльныя праблемы ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
23. Як у тэкстах культуры прадстаўлены рысы нацыянальнага характару беларусаў? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
24. Этыкет беларусаў у мастацкіх творах. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
25. Як трэба ставіцца да роднай мовы? Паразважай над пытаннем. Звярніся да адозвы Цёткі **Шануйце роднае слова!** і адвольнага літаратурнага твора.
26. Якое значэнне мае родная мова ў жыцці чалавека і народа? Паразважай над пытаннем. Звярніся да адозвы Цёткі **Шануйце роднае слова!** і адвольнага літаратурнага твора.
27. Навошта людзям мастацтва? Адкажы на пытанне на падставе **Апокрыфа** Максіма Багдановіча і адвольнага літаратурнага твора.
28. У чым заключаецца місія мастака на зямлі? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на **Апокрыф** Максіма Багдановіча і адвольны літаратурны твор.

29. Як у тэкстах культуры бывае прадстаўлена штодзённасць? Адкажы на пытанне, звяртаючыся да паэмы **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольнага літаратурнага твора.
30. Зямля як аснова сялянскага ладу жыцця. Прадстаў тэму, абапіраючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
31. Селянін як носьбіт беларускай культуры. Прадстаў тэму, спасылаючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
32. Вобразы сялян у літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
33. Чалавек – частка прыроды. Прадстаў тэму, спасылаючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
34. Маральнае аблічча чалавека на фоне гістарычных перамен. Паразважай над тэмай, спасылаючыся на апавяданне Кузьмы Чорнага **Макаркавых Волька** і адвольны літаратурны твор.
35. У чым заключаецца сіла выбачэння? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне Кузьмы Чорнага **Макаркавых Волька** і адвольны літаратурны твор.
36. Маральныя дyleмы ў літаратуры. Паразважай над тэмай, абапіраючыся на апавяданне Кузьмы Чорнага **Макаркавых Волька** і адвольны літаратурны твор.
37. Чаму тэме любові да Радзімы прысвечана так шмат мастацкіх твораў? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на верш Наталлі Арсенневай **Малітва** і адвольны літаратурны твор.

Магутны Божа! Ўладар сусветаў,
вялізных сонцаў і сэрц малых,
над Беларусыяй ціхай і ветлай
рассып праменне Свае хвалы.
Дай спор у працы будзённай, шэрай,
на хлеб штадзённы, на родны край.
Павагу, сілу і веліч веры
у нашу праўду, у прышласць – дай!
Дай урадлівасць жытнёвым нівам,
учынкам нашым пашлі ўмалот.
Зрабі свабоднай, зрабі шчаслівай
краіну нашу і наш народ!

Наталля Арсеннева, *Малітва*, [у:] Б. Сачанка, *Туга па Радзіме. Паэзія беларускай эміграцыі*,
Мінск 1992, с. 88.

38. У чым заключаецца сіла слабага чалавека? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне Янкі Брыля **Маці** і адвольны літаратурны твор.
39. Гераічныя ўчынкі жанчын у літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання Янкі Брыля **Маці** і адвольнага літаратурнага твора.
40. Ці для кожнага шчасце значыць тое самае? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне Янкі Брыля **Галя** і адвольны літаратурны твор.
41. Чалавек на фоне вялікіх гістарычных падзей. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Галя** Янкі Брыля і адвольнага літаратурнага твора.
42. У чым заключаецца ўменне заўважыць прыгажосць? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне **Слепата** Яна Скрыгана і адвольны літаратурны твор.

43. Жанчына і вайна. Паразважай над тэмай, спасылаючыся на апавяданне **Слепата** Яна Скрыгана і адвольны літаратурны твор.
44. Вобраз бацькі ў літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Дзеці настаўніцы** Івана Шамякіна і адвольнага літаратурнага твора.
45. Якое значэнне маюць традыцыйныя абрады ў жыцці беларусаў? Адкажы на пытанне на падставе вядомых табе фрагментаў рамана **Людзі на балоце** Івана Мележа і адвольнага літаратурнага твора.
46. Адносіны дзяцей і бацькоў у літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Чаравікі-туфелькі** Барыса Сачанкі і адвольнага літаратурнага твора.
47. Як бывае прадстаўлена моладзь у тэкстах культуры? Адкажы на пытанне, абапіраючыся на апавяданне **Чаравікі-туфелькі** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
48. Як у літаратуры прадстаўлены дзеці? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне **Чаравікі-туфелькі** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
49. У чым заключаецца канфлікт пакаленняў? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне Барыса Сачанкі **Чаравікі-туфелькі** і адвольны літаратурны твор.
50. Маладыя людзі на вайне. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Дарога праз лес** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
51. Гісторыі кахання ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Дарога праз лес** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
52. Партрэты беларусаў у літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты кнігі **Зямля пад белымі крыламі** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
53. Адносіны чалавека і прыроды ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты кнігі **Зямля пад белымі крыламі** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
54. Навошта трэба берагчы прыроду? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты кнігі **Зямля пад белымі крыламі** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
55. Матыў здрады ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
56. Адмоўныя героі ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
57. Чаму вернасць – гэта ўніверсальная каштоўнасць? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
58. Якія чалавечыя заганы нельга дараваць? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
59. Матыў помсты ў літаратуры. Паразважай над тэмай, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
60. Што самае важнае ў жыцці? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на мініяцюру **Гасцінец** Сакрата Яновіча і адвольны літаратурны твор.
61. Матыў смерці ў літаратуры. Паразважай над тэмай, абапіраючыся на мініяцюру

- Гасцінец** Сакрата Яновіча і адвольны літаратурны твор.
62. У чым заключаецца бацькоўская любоў? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне **Бацькаў гнеў** Сакрата Яновіча і адвольны літаратурны твор.
63. Вобразы бацькоў у літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Бацькаў гнеў** Сакрата Яновіча і адвольнага літаратурнага твора.
64. Матыў самаахвярнасці ў літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Бацькаў гнеў** Сакрата Яновіча і адвольнага літаратурнага твора.
65. Навошта чалавеку надзея? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты п'есы **Вечар** Аляксея Дударова і адвольны літаратурны твор.
66. Матыў старасці ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты п'есы **Вечар** Аляксея Дударова і адвольны літаратурны твор.
67. Дэгуманізацыя чалавека – вынік уздзеяння знешніх фактараў ці віна асобы? Паразважай над праблемай, спасылаючыся на твор Васіля Быкава **Аблава** і адвольны літаратурны твор.
68. Ці варта рабіць дабро? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на твор Васіля Быкава **Аблава** і адвольны літаратурны твор.
69. Барацьба добра са злом як адвечная тэма літаратуры. Прадстаў тэму, спасылаючыся на твор Васіля Быкава **Аблава** і адвольны літаратурны твор.
70. Свет прыроды і свет людзей: падабенства і адрозненні. Паразважай над тэмай на падставе аповесці Васіля Быкава **Аблава** і адвольнага літаратурнага твора.
71. Ці павінен чалавек берагчы памяць аб сваёй Малой Айчыне? Паразважай над пытаннем. Звярніся да верша Алеся Барскага **Беластоцкі край** і адвольнага літаратурнага твора.

Мой Беластоцкі край – мая Айчына!
З табою звязаны мой лёс і доля.
Люблю лясы твае, люблю даліны,
Кахаю шчыра бацькаўскае поле.

Калышашся ў напевах песні роднай
І мяеш твар у промнях залацістых,
І толькі тут я поўнасцю свабодны,
І толькі тут душой заўсёды чысты.

Смяцічы і Гайнаўка, і Бельск старынны,
Саколка ціхая, зялёная Дуброва,
Любоў да вас – мая адвечная павіннасць
І вернасць матчынай спрадвечнай мове.

Шасціць калоссе у палях шырокіх,
Бурліць крыніца песняю адвечнай,
Звініць нядзельны звон з царквы далёкай, –
На роднай Беласточчыне я вечны.

Зямля мая, мой беларускі краю,
Над Нарваю, над Бугам задуменым
Я вольны тут, душой адпачываю,
Мой краю вечны, краю незаменны.

Алесь Барскі, *Беластоцкі край*, [у:] А. Барскі, *Выбраныя творы*, Мінск 2011, с. 21.

72. Экалагічныя катастрофы і іх асэнсаванне ў тэкстах культуры. Паразважай над тэмай на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Святланы Алексіевіч **Чарнобыльская малітва** і адвольнага літаратурнага твора.
73. Чарнобыльская катастрофа – гэта надалей пагроза ці даўняе мінулае? Паразважай над пытаннем на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Святланы Алексіевіч **Чарнобыльская малітва** і адвольнага літаратурнага твора.
74. Беларускія нацыянальныя сімвалы. Прадстаў тэму на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Барыса Пятровіча **Спачатку была цемра** і адвольнага літаратурнага твора.
75. Ці можа беларуская мова стацца крыніцай сілы? Адкажы на пытанне на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Барыса Пятровіча **Спачатку была цемра** і адвольнага літаратурнага твора.

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
DYREKTOR

dr Marcin Smolik